Downloaded via the EU tax law app / web

KONKLU?JONIJIET MAZÀK – KAW?A C?2/08

OLIMPICLUB

I - 16

I - 17

KONKLU?JONIJIET TAL-AVUKAT ?ENERALI

MAZÁK

ippre?entati fl-24 ta’ Marzu 2009 (1)

Kaw?a C?2/08

Amministrazione dell’economia e delle Finanze

u Agenzia delle Entrate

vs

Olimpiclub Srl, fi stral?

[talba g?al de?i?joni preliminari mressqa mill-Corte suprema di cassazione (l?Italja)]

“VAT – Prattiki abbu?ivi – Supremazija tad-dritt Komunitarju – ?ertezza legali – Prin?ipju ta’ res judicata – Sentenzi finali”

I – **Introduzzjoni**

1. B’digriet tal-10 ta’ Ottubru 2007, li wasal fil-Qorti tal-?ustizzja fit-2 ta’ Jannar 2008, il-Corte suprema di cassazione (l-Italja) (iktar ’il quddiem il-“Qorti Suprema tal-Kassazzjoni” jew il-“qorti tar-rinviju”), g?amlet talba g?al de?i?joni preliminari lill-Qorti tal-?ustizzja skont l-Artikolu 234 KE rigward l-applikazzjoni tal-prin?ipju ta’ *res judicata* fi pro?eduri legali dwar il-?las tal-VAT.

2. Il-qorti tar-rinviju essenzjalment tixtieq ti?gura jekk, fid-dawl tal-?urisprudenza Lucchini, (2) id-dritt Komunitarju jobbligahiex li ma tapplikax regola tad-dritt nazzjonali li tistabbilixxi l-prin?ipju ta’ *res judicata*, li jikkonferixxi finalità lil sentenza mog?tija minn qorti o?ra f’kaw?a dwar l-istess su??ett, jekk biex tag?mel hekk tkun tista’ tidde?iedi, f’kaw?a dwar il-?las tal-VAT, li t-tran?azzjoni inkwistjoni kienet fil-fatt inti?a biss sabiex ji?i akkwistat vanta?? fiskali, u g?alhekk kienet tikkostitwixxi prattika abbu?iva.

3. Din il-kwistjoni ?iet imqajma fil-kuntest ta’ kaw?a bejn, min-na?a wa?da, Olimpiclub Srl fi stral? (iktar ’il quddiem “Olimpiclub”) u, min-na?a l-o?ra, l-Amministrazione dell’Economia e delle Finanze (iktar ’il quddiem l-“Amministrazzjoni Finanzjarja”) u l-Agenzia delle Entrate (iktar ’il quddiem l-“Awtorità tad-D?ul”) rigward avvi?i ta’ a??ustament tal-VAT g?as-snin mill-1988 sal-

1991.

II – **Il-kuntest legali**

4. L-Artikolu 2909 tal-Codice Civile (iktar 'il quddiem il-“Kodi?i ?ivili Taljan”), li jistabbilixxi l-prin?ipju ta' *res judicata*, jipprovdi kif ?ej:

“Konklu?jonijiet mag?mula f'sentenzi li kisbu l-forza ta' *res judicata* g?andhom jorbtu lill-partijiet, lis-su??essuri legali u l-aventi kaw?a tag?hom.”

5. F'dan ir-rigward, id-digriet tar-rinviju juri li, fir-rigward ta' kaw?i ta' taxxa, il-Qorti Suprema tal-Kassazzjoni kienet ankrata g?al ?mien twil ma' dak li huwa mag?ruf b?ala l-prin?ipju ta' “frammentazione dei giudicati” (“is-separazzjoni ta' sentenzi finali”), li kull sena ta' tassazzjoni tibqa' kon?ettwalment g?al kollox separata minn snin o?ra ta' tassazzjoni u to?loq, bejn min i?allas it-taxxa u l-awtoritajiet tat-taxxa, relazzjoni legali li hija distinta minn dik li g?andha x'taqsam ma' snin ta' tassazzjoni pre?edenti jew sussegwenti. L-effett huwa li, kull meta kaw?a tirrigwarda snin ta' tassazzjoni differenti, dawn ji?u de?i?i separatament permezz ta' numru ta' sentenzi – minflok b'sentenza wa?da li torbot flimkien id-diversi de?i?jonijiet rilevanti – anki jekk g?andhom x'jaqsmu mal-istess taxxa u anki jekk jikkon?ernaw kwistjonijiet li huma, kompletament jew parzjalment, l-istess. Dan ifisser li ebda wa?da mid-de?i?jonijiet mog?tija ma tista' tikkostitwixxi *res judicata* g?all-iskopijiet ta' kaw?a li tikkon?erna sena ta' tassazzjoni differenti.

6. Madankollu, skont id-digriet tar-rinviju, il-prin?ipju ta' “separazzjoni tas-sentenzi finali” ?ie emendat bil-?urisprudenza aktar ri?enti tal-Qorti Suprema tal-Kassazzjoni, li s-su??ett ta' sentenza dwar taxxa mhuwiex ne?essarjament limitat g?all-mi?ura kkontestata, imma jista' jkopri wkoll il-merti tat-talba g?at-taxxa mag?mula mill-awtoritajiet u r-rapport relatat. G?aldaqstant ?iet enfasizzata kemm jista' jkun in-natura unitarja tat-taxxa, minkejja l-fatt li tkun relatata ma' perijodi ta' tassazzjoni separati u su??essivi (3).

7. G?aldaqstant, f'kaw?a dwar taxxa, huwa possibbli li tibba?a fuq sentenza anki jekk mog?tija fir-rigward ta' perijodu ta' tassazzjoni differenti minn dak li g?andha x'taqsam mieg?u l-kaw?a, sakemm tkun tikkon?erna punt fundamentali komuni fi?-?ew? kaw?i. Skont il-qorti tar-rinviju, ir-ra?uni g?al dan hija li l-prin?ipju li s-snin ta' tassazzjoni g?andhom jitqiesu b?ala separati ma g?andux jostakola sentenza dwar perijodu ta' tassazzjoni partikolari milli tkun vinkolanti wkoll fir-rigward ta' perijodi ta' tassazzjoni o?rajn, meta jkunu involuti elementi importanti rilevanti g?al iktar minn perijodu ta' tassazzjoni partikolari.

III – **Il-fatti, il-pro?eduri u t-talbiet g?al de?i?joni preliminari**

8. Olimpiclub hija kumpannija b'responsabbiltà limitata li g?andha b?ala g?anijiet il-kostruzzjoni u l-immani??jar ta' fa?ilitajiet sportivi u li hija sid ta' kumpless sportiv li jinsab fuq art proprjetà tal-Istat.

9. Fis-27 ta’ Di?embru 1985, Olimpiclub ikkonkludiet mal-Associazione Polisportiva Olimpiclub (Asso?jazzjoni Sportiva Olimpiclub, iktar ’il quddiem l-“Asso?jazzjoni”), li kwa?i l-membri fundaturi kollha tag?ha kellhom ukoll ishma f’Olimpiclub, kuntratt ta’ kommodat, fi kliem ie?or, kuntratt li bih parti wa?da tittrasferixxi lil o?ra proprjetà mobbli jew immobbli g?all-u?u ta’ dik il-parti g?al perijodu definit jew indefinit, bl-obbligu tal-parti li lilha ti?i ttrasferita l-proprjetà li tirritornaha lura (“il-kuntratt tas-27 ta’ Di?embru 1985”). Skont dan il-kuntratt, l-u?u tal-apparat kollu nstallat fil-kumpless sportiv ing?ata lill-Asso?jazzjoni, bl-uniku korrispettiv ikun li l-Asso?jazzjoni t?allas it-tariffa tal-Istat, t?allas lura l-ispejje? standard annwali fl-ammont ta’ LIT 5 000 000 fis-sena, u tittrasferixxi lil Olimpiclub id-d?ul gross kollu tag?ha, li jikkonsisti fl-ammont totali tal-mi?ati m?allsa mill-membri tag?ha.

10. Fl-1992, il-Guardia di Finanza (il-Pulizija Finanzjarja) wettqet investigazzjonijiet tat-taxxa li sussegwentement ?ew esti?i wkoll g?all-Asso?jazzjoni, u li la?qu l-qofol tag?hom fil-kompilazzjoni ta’ ?ew? rapporti (iktar ’il quddiem ir-“rapporti”) li ?velaw irregolaritajiet rigward il-kuntratt tas-27 ta’ Di?embru 1985. Il-konklu?joni kienet li l-awtoritajiet tat-taxxa ma setg?ux ji?u kkonfrontati b’dan il-kuntratt.

11. Konsegwentement, in?ar?u erba’ avvi?i ta’ a??ustament tal-VAT fir-rigward tas-snin ta’ tassazzjoni mill-1988 sal-1991. Olimpiclub ikkontestat dawn l-avvi?i quddiem il-Commissione tributaria provinciale di primo grado di Roma (Qorti Provin?jali tat-Taxxa tal-Prim’Istanza ta’ Ruma).

12. Quddiem din il-qorti, l-Agenzia delle Entrate sostniet li l-investigazzjonijiet imwettqa mill-Guardia di Finanzia kienu ?velaw li, meta kkonkludew il-kuntratt formalment legali tas-27 ta’ Di?embru 1985, l-uniku ?sieb tal-partijiet, fir-realtà, kien li ti?i evitata l-li?i fiskali sabiex jiksbu vanta?? tat-taxxa mhux dovuta g?al Olimpiclub. Essenzjalment, billi rrikorriet g?all-mekkani?mu tal-kuntratt tal-kommodat, Olimpiclub kienet ittrasferiet lill-asso?jazzjoni bla skop ta’ lukru l-?lasijiet amministrattivi u mani?erjali kollha tal-kumpless sportiv, u b’hekk ibbenefikat mid-d?ul li g?amlet l-Asso?jazzjoni bla ma ?iet imposta ebda xorta ta’ taxxa fuq dak id-d?ul. Bl-immani??jar tal-fa?ilitajiet tal-kumpannija, l-Asso?jazzjoni kienet, fil-fatt, qed ti??enera d?ul ?ieles minn tassazzjoni diretta jew indiretta, sakemm kien i??enerat fil-forma ta’ d?ul mill-mi?ati tal-membri.

13. Madankollu, il-Commissione tributaria provinciale a??ettat it-talba ta’ Olimpiclub, u kkonkludiet li l-Amministrazione Finanziaria ma setg?etx tannulla l-effetti legali tal-kuntratt tas-27 ta’ Di?embru 1985 u li l-ftehim fi kwalsiasi ka?, ma kienx sar bi frodi.

14. Din id-de?i?joni ?iet ikkonfermata fl-appell mill-Commissione tributaria regionale del Lazio (Qorti Re?jonali tat-Taxxa tal-Lazio), li kkonfermat, b’mod partikolari, li l-intenzjoni ta’ frodi ma kinitx ?iet ipprovata, peress li r-ra?unijiet li g?alihom kien ?ie konklu? il-kuntratt tas-27 ta’ Di?embru 1985 setg?u jkunu l-fatt li ma kienx ekonomiku g?all-kumpannija kummer?jali li timmani??ja dawk li huma essenzjalment attivitajiet sportivi, u mhux f’xi intenzjoni li ji?u evitati l-obbligi tat-taxxa.

15. Fil-kaw?a prin?ipali, il-Corte Suprema di Cassazione g?andha tidde?iedi fuq l-appell li tressaq mill-Amministrazione Finanziaria minn dik is-sentenza fuq punt ta’ li?i. Peress li Olimpiclub kienet, fil-frattemp, ?iet iddikjarata falluta, quddiem dik il-qorti deher il-kuratur fil-pro?eduri tal-istral? u g?amel kontrotalba.

16. L-Amministrazione Finanziaria ssollevat aggravju wie?ed komplessiv, li fih allegat motivazzjoni illo?ika u insuffi?jenti dwar punt de?isiv fil-kaw?a, u ksur u applikazzjoni ?baljata tal-Artikolu 116 tal-Kodi?i ?ivili tal-Pro?edura, kif ukoll tal-Artikolu 37a tad-Digriet Presidenzjali Nru 600/1973 u l-Artikolu 10 tal-Li?i Nru 408/1990, it-tnejn li huma kkunsidrati b?ala inapplikabbli f’din il-

kaw?a mill-Qorti Re?jonali tat-Taxxa. Dan l-aggravju tal-appell essenzjalment huwa intenzjonat sabiex jikkontesta l-konklu?joni fis-sentenza tal-Commissione tributaria regionale del Lazio li ma kienx hemm intenzjoni li ti?i evitata t-taxxa.

17. Olimpiclub, min-na?a l-o?ra, fir-risposta tag?ha rreferiet, b'mod partikolari, g?al numru ta' sentenzi finali, mog?tija mill-Commissione tributaria provinciale di Roma u l-Commissione tributaria regionale del Lazio, u li jikkon?ernaw stimi ta' taxxa rigward perijodi ta' tassazzjoni differenti imma bba?ati fuq l-istess rapporti b?al dawk li taw lok g?all-istimi ta' taxxa u n-noti ta' a??ustament inkwistjoni fil-kaw?a quddiem il-qorti tar-rinviju.

18. Olimpiclub sostniet li dawk is-sentenzi, fejn ?ie de?i? li l-mekkani?mu stabbilit fil-kuntratt tas-27 ta' Di?embru 1985 ma kienx ille?itu g?al skopijiet ta' taxxa, kienu kisbu l-awtorità ta' *res judicata* kif stabbilit fl-Artikolu 2909 tal-Kodi?i ?ivili Taljan u li, konsegwentement, minkejja l-fatt li l-konklu?jonijiet li hemm fihom g?andhom x'jaqsmu ma' snin ta' tassazzjoni differenti minn dawk inkwistjoni, dawn g?andhom sa??a vinkolanti g?all-iskopijiet tal-kaw?a quddiem il-qorti tar-rinviju. B'ri?ultat ta' dan, skont Olimpiclub, il-qorti tar-rinviju hija preklu?a milli te?amina mill-?did il-kwistjoni tal-prattiki abbu?ivi.

19. Fir-rigward ta' din l-o??ezzjoni preliminari dwar l-ammissibbiltà tal-appell, ibba?ata fuq l-awtorità ta' *res judicata*, il-qorti tar-rinviju tistqarr li, filwaqt li s-sentenzi tal-Commissione tributaria provinciale di Roma, li sar riferiment g?alihom minn Olimpiclub, g?andhom jitqiesu li huma irrilevanti g?all-iskopijiet pre?enti, b?ala regola, jista' jsir riferiment g?as-Sentenzi Nri 138/43/00 u 67/01/03 tal-Commissione tributaria regionale del Lazio, mog?tija fil-kaw?i dwar il-VAT u li g?andhom x'jaqsmu, rispettivament, mas-snin ta' tassazzjoni 1987 u 1992.

20. G?aldaqstant mid-digriet tar-rinviju jidher li l-Corte Suprema di Cassazione tikkonsidra lilha nnifisha, skont il-prin?ipju ta' *res judicata,* kif stipulat fl-Artikolu 2909 tal-Kodi?i ?ivili Taljan u kif interpretat mill-istess qorti, marbuta b'dawk is-sentenzi, li kienu saru abba?i tal-istess punti ta' fatt u ta' li?i b?al dawk inerenti fil-kaw?a pre?enti u li kkonkludew li l-kuntratt tas-27 ta' Di?embru 1985 ma kienx sar b'abbu? jew bi frodi.

21. Madankollu, il-qorti tar-rinviju tinnota li din is-sitwazzjoni legali – fejn ikun possibbli, fi pro?eduri b?al dawk li g?andha quddiemha, g?al persuna taxxabbli li tibba?a ru?ha fuq sentenza finali mog?tija minn qorti o?ra u fir-rigward ta' perijodu ta' tassazzjoni differenti – tidher, peress li din tista' timpediha milli tistabbilixxi l-e?istenza ta' abbu? ta' dritt, li tkun ta' ostakolu g?all-projbizzjoni tal-abbu? ta' dritt kif ?viluppata fil-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja, spe?ifikament fir-rigward tal-VAT, b?ala mezz sabiex ikun assigurat li s-sistema ta' tassazzjoni tal-Komunità ti?i implimentata kollha kemm hi (4).

22. Skont il-qorti tar-rinviju, f'dak ir-rigward jitqajjem ukoll id-dubju dwar il-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja rigward l-obbligu li g?andha ting?ata effettività s?i?a lid-dispo?izzjonijiet tad-dritt Komunitarju u li ma ji?ux applikati dispo?izzjonijiet ta' dritt (pro?edurali) nazzjonali li huma f'konflitt mad-dritt Komunitarju u li jistg?u jikkompromettu l-applikazzjoni tieg?u (5).

23. B'mod partikolari, il-qorti tar-rinviju mhijiex ?erta dwar ir-rilevanza g?all-kaw?a pre?enti tas-sentenza Lucchini (6), fejn il-Qorti tal-?ustizzja affermat il-prin?ipju li d-dritt Komunitarju jippreklud l-applikazzjoni ta' dispo?izzjoni ta' dritt nazzjonali b?all-Artikolu 2909 tal-Kodi?i ?ivili Taljan, li jfittex li jistabbilixxi l-prin?ipju ta' *res judicata*, fejn l-applikazzjoni ta' dispo?izzjoni b?al din timpedixxi l-irkupru ta' g?ajnuna mill-Istat mog?tija bi ksur tad-dritt Komunitarju. Fil-fehma tal-Corte Suprema di Cassazione, din is-sentenza tidher li tifforma parti minn tendenza iktar ?enerali fil-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja sabiex l-awtorità ta' sentenzi mog?tija minn qrati nazzjonali ti?i kkunsidrata b?ala relattiva, u li te?tie? li dawn jitwarrbu g?al ra?unijiet ta' supremazija tad-dritt Komunitarju (7).

24. B’dan l-isfond, il-Corte Suprema di Cassazione dde?idiet li tissospendi l-pro?eduri u li tag?mel is-segwenti domanda preliminari lill-Qorti tal-?ustizzja:

“Id-dritt Komunitarju jipprekludi l-applikazzjoni ta’ dispo?izzjoni ta’ dritt nazzjonali, b?all-Artikolu 2909 tal-Kodi?i ?ivili Taljan, inti?a sabiex tistabbilixxi l-prin?ipju ta’ *res judicata*, meta din l-applikazzjoni twassal g?al ri?ultat li jmur kontra d-dritt Komunitarju, b’mod illi j?ib fix-xejn l-applikazzjoni tieg?u, anki f’setturi differenti minn dak tal-g?ajnuna mill-Istat (fir-rigward ta’ liema te?isti sentenza tal-Qorti tal-?ustizzja tal-Komunitajiet Ewropej tat-18 ta’ Lulju 2007, Lucchini s.p.a., C?119/05) u, b’mod partikolari, fil-qasam tal-VAT u ta’ abbu? ta’ dritt imwettaq bil-g?an li ji?i indebitament evitat il-?las ta’ taxxa, b’mod partikolari fid-dawl tal-kriterju ta’ dritt nazzjonali – hekk kif interpretat mill-?urisprudenza ta’ din il-Qorti, skont liema, fi kwistjonijiet ta’ taxxa, ir-*res judicata* f’kaw?a partikolari, meta din tirrigwarda punt fundamentali komuni ma’ kaw?i o?ra, g?andha, fir-rigward ta’ dan il-punt, effett vinkolanti, anki jekk il-konstatazzjonijiet imwettqa f’dan il-ka? jirreferu g?al perijodu ta’ tassazzjoni differenti?”

IV – **L-anali?i ?uridika**

25. Kif inhu evidenti minn dak li ntqal hawn fuq, il-qorti tar-rinviju essenzjalment qed tistaqsi jekk id-dritt Komunitarju jipprekludix l-applikazzjoni ta’ dispo?izzjoni ta’ dritt nazzjonali b?all-Artikolu 2909 tal-Kodi?i ?ivili Taljan, li jfittex li jistabbilixxi l-prin?ipju ta’ *res judicata*, sa fejn l-applikazzjoni ta’ dik id-dispo?izzjoni, kif interpretata mill-qrati nazzjonali, tkun timpedixxi qorti nazzjonali – f’kaw?a b?al dik quddiem il-qorti tar-rinviju dwar l-applikazzjoni tal-VAT – milli te?amina jekk ?erta tran?azzjoni tikkostitwix prattika abbu?iva, meta de?i?joni dwar dik il-kwistjoni tkun di?à ing?atat f’sentenza finali mog?tija minn qorti o?ra, anki jekk fir-rigward ta’ perijodu ta’ tassazzjoni differenti.

A – *Is-sottomissjonijiet prin?ipali tal-partijiet*

26. F’din il-kaw?a, ?ew ippre?entati noti ta’ osservazzjonijiet mill-Gvern Taljan, mill-Kummissjoni u minn Olimpiclub. Apparti Olimpiclub, dawn il-partijiet kienu rrappre?entati waqt is-seduta tat-22 ta’ Jannar 2009, fejn, barra minn hekk, kien rappre?entat ukoll il-Gvern Slovakk.

27. Il-partijiet kollha essenzjalment jaqblu li s-sentenza tal-Qorti tal-?ustizzja Lucchini (8) ma tistax ti?i trasposta g?al sitwazzjoni b?al dik quddiem il-qorti tar-rinviju, u li dik is-sentenza g?alhekk mhijiex rilevanti g?all-ka? pre?enti. F’dan ir-rigward, huma jissottomettu, b’mod partikolari, li s-sentenza Lucchini g?andha ti?i interpretata fil-kuntest spe?ifiku tag?ha, ji?ifieri, fir-rigward tan-nuqqas tal-qorti nazzjonali li tie?u inkunsiderazzjoni de?i?joni e?istenti tal-Kummissjoni dwar il-kompatibbiltà ta’ g?ajnuna mill-Istat partikolari mas-suq komuni. Filwaqt li s-sentenza Lucchini g?alhekk kellha x’taqsam ma’ materja li dwarha l-qrati nazzjonali b?ala regola ma g?andhom ebda ?urisdizzjoni, fil-kaw?a quddiem il-qorti tar-rinviju jiddependi g?al kollox mill-awtoritajiet fiskali u l-qrati nazzjonali sabiex japplikaw is-sistema tal-VAT u sabiex jistabbilixxu jekk hemmx prattika abbu?iva.

28. Il-Kummissjoni tissottometti, b’mod iktar spe?ifiku, li huwa ?ar mill-?urisprudenza, imsemmija mill-qorti tar-rinviju, rigward ir-relazzjoni bejn prin?ipji tad-dritt Komunitarju u d-dritt pro?edurali nazzjonali li huwa biss f’ka?ijiet e??ezzjonali u konformi ma’ kundizzjonijiet pjuttost iebsin li l-Qorti tal-?ustizzja se tikkonkludi li regola ta’ dritt pro?edurali nazzjonali, b?al dik inkwistjoni fil-kaw?a pre?enti, tonqos milli tissodisfa r-rekwi?iti tad-dritt Komunitarju. Madankollu, il-Kummissjoni tinnota li s-sentenzi finali, mog?tija minn qrati nazzjonali, li fuqhom tibba?a Olimpiclub fil-kaw?a pre?enti g?andhom x’jaqsmu ma’ snin ta’ tassazzjoni u pro?eduri differenti minn dawk li d-de?i?joni eventwali tal-qorti tar-rinviju se tag?mel riferiment g?alihom. Fuq dan il-punt, il-kaw?a pre?enti g?andha tin?amm distinta minn kaw?i b?al Eco Swiss (9) u Kapferer (10).

29. Madankollu, il-Kummissjoni tikkontendi, li l-inkompatibbiltà mad-dritt Komunitarju ta’ regola dwar *res judicata* kif interpretata mill-qorti tar-rinviju, li tg?id li s-sentenzi huma vinkolanti fir-rigward ta’ perijodi ta’ tassazzjoni differenti, hija kkonfermata mill-prin?ipju, inerenti fis-sistema tal-VAT, li kull perijodu ta’ tassazzjoni jag?ti lok g?al responsabbiltà g?al ?las ta’ taxxa separata.

30. G?aldaqstant il-Kummissjoni jidhrilha li mhuwiex ?ustifikat – anki fid-dawl tal-obbligi ta?-?ertezza legali u l-prin?ipju ta’ effettività tad-dritt Komunitarju, imma meta ti?i kkunsidrata l-importanza mog?tija, b’mod ?enerali, lill-prin?ipju ta’ res *judicata* – li qorti nazzjonali g?andha ti?i ipprojbita milli te?amina, g?all-iskopijiet tal-applikazzjoni tal-VAT, jekk saritx xi prattika abbu?iva, sempli?ement g?ax sentenza finali “esterna” idde?idiet dwar din il-kwistjoni fir-rigward ta’ perijodu ta’ tassazzjoni differenti.

31. Il-Gvern Taljan essenzjalment jaqbel mal-po?izzjoni li dik l-interpretazzjoni tal-prin?ipju ta’ *res judicata* hija sproporzjonata u tmur lil hinn minn dak li huwa me?tie? skont id-dritt Komunitarju. Dan il-prin?ipju, ikun kemm ikun fundamentali, g?andu ji?i rrikon?iljat ma’ regola li hija fundamentali daqsu li tipprojbixxi l-abbu? ta’ dritt f’materja ta’ tassazzjoni. Kif jidher ?ar mid-digriet tar-rinviju, huwa pjuttost ovvju li fil-ka? pre?enti se?? abbu? b?al dan.

32. Il-Gvern Taljan josserva li fir-rigward tas-su??ett tal-kaw?a quddiem il-qorti tar-rinviju – ji?ifieri, fir-rigward tal-perijodi ta’ tassazzjoni mill-1988 sal-1991 – sa issa attwalment ma ttie?det ebda de?i?joni. F’dawn i?--?irkustanzi, g?andu jibqa’ possibbli g?all-qorti tar-rinviju li te?amina l-kwistjoni tal-prattiki abbu?ivi.

33. G?all-kuntrarju, Olimpiclub issostni li l-Artikolu 2909 tal-Kodi?i ?ivili Taljan, kif interpretat mill-qorti tar-rinviju, ma jmurx kontra d-dritt Komunitarju. Filwaqt li tistabbilixxi d-differenzi bejn il-kaw?a pre?enti u d-diversi sentenzi tal-Qorti tal-?ustizzja ??itati fid-digriet tar-rinviju, targumenta li din il-po?izzjoni mhijiex ikkontestata minn dawk is-sentenzi. Barra minn hekk, tenfasizza l-importanza fundamentali tal-prin?ipju ta’ ?ertezza legali – u tal-prin?ipju ta’ *res judicata* – kemm fis-sistema legali nazzjonali u f’dik Komunitarja.

34. Il-Gvern Slovakk jaqbel essenzjalment mal-po?izzjoni li tie?u Olimpiclub, u jenfasizza r-rwol ?entrali tal-prin?ipju ta’ *res judicata*, li huwa fl-interess ?enerali li ji?i rrispettat. Il-kaw?a pre?enti pjuttost g?andha ti?i de?i?a abba?i tal-linja ta’ awtorità tas-sentenzi Kühne & Heitz (11) u Eco Swiss (12). G?alkemm dan il-prin?ipju mhux wie?ed assolut, il-kundizzjonijiet stretti sabiex dan ma ji?ix applikat, kif stabbiliti fis-sentenza Lucchini (13), ma ?ewx sodisfatti fil-kaw?a pre?enti. Fl-a??ar mill-a??ar huma l-qrati nazzjonali li g?andhom jidde?idu jekk i?-?ew? ka?ijiet humiex identi?i jew le.

B – *Evalwazzjoni*

35. Sabiex il-kwistjonijiet li tqajmu f’dan il-ka? jitqieg?du f’kuntest iktar wiesa’, l-ewwel nett g?andu jitfakkar li d-dmir sabiex ji?i implimentat u infurzat id-dritt Komunitarju – g?ajr fejn ?ie

spe?ifikament fdat lil istituzzjonijiet Komunitarji – jaqa' primarjament fuq l-awtoritajiet amministrattivi u ?udizzjarji nazzjonali tal-Istati Membri (14) li huma fid-dmir, skont l-Artikolu 10 KE, sabiex jie?du dawk il-mi?uri kollha xierqa, kemm ?enerali jew partikolari, sabiex jassiguraw konformità mal-obbligi li jo?or?u mid-dritt Komunitarju.

36. Fin-nuqqas ta' dispo?izzjonijiet spe?ifi?i stipulati mid-dritt Komunitarju, meta jimplimentaw id-dritt Komunitarju, l-Istati Membri, b?ala regola, ja?ixxu skont ir-regoli pro?edurali u sostantivi tal-li?i tag?hom stess. G?aldaqstant, il-Qorti tal-?ustizzja dde?idiet b'mod konsistenti li, fl-assenza ta' le?i?lazzjoni Komunitarja, hija s-sistema legali interna ta' kull Stat Membru li g?andha tiddetermina l-qrati u t-tribunali li g?andhom ?urisdizzjoni u tistabbilixxi regoli pro?edurali ddettaljati li jirregolaw l-azzjonijiet sabiex ji?u salvagwardjati d-drittijiet li individwi jiksbu b'effett dirett tad-dritt Komunitarju (15).

37. G?aldaqstant jista' jing?ad li d-drittijiet u l-obbligi li jo?or?u minn sorsi tad-dritt Komunitarju jori?inaw, b?ala regola, minn "kanali" istituzzjonali u pro?edurali pprovduti skont is-sistemi legali nazzjonali differenti.

38. Dawn ir-ramifikazzjonijiet nazzjonali tal-applikazzjoni tad-dritt Komunitarju, madankollu, g?andhom jikkonformaw ma' ?erti rekwi?iti tad-dritt Komunitarju inti?i sabiex ji?guraw l-applikazzjoni s?i?a tieg?u.

39. G?aldaqstant, il-Qorti tal-?ustizzja dde?idiet b'mod konsistenti li fejn l-Istati Membri, jistabbilixxu, skont dik li ?iet msej?a l-awtonomija pro?edurali tag?hom, ir-regoli pro?edurali g?al pro?eduri ma?suba biex jassiguraw il-protezzjoni ta' drittijiet li individwi jiksbu permezz tal-effett dirett tad-dritt Komunitarju, l-Istati Membri g?andhom jassiguraw li tali regoli ma jkunux inqas favorevoli minn dawk li jirregolaw azzjonijiet nazzjonali simili (il-prin?ipju ta' ekwivalenza) u li dawn ma jkunux ifformulati b'tali mod li jag?milha e??essivament diffi?li jew impossibbli fil-prattika li ji?u e?er?itati d-drittijiet mog?tija bid-dritt Komunitarju (il-prin?ipju ta' effettività) (16).

40. Apparti minn dawn il-limitazzjonijiet fuq il-li?i pro?edurali nazzjonali, li l-Qorti tal-?ustizzja fformulat fir-rigward tal-prin?ipju ta' awtonomija pro?edurali, numru ta' obbligi dwar l-applikazzjoni tad-dritt Komunitarju mill-Istati Membri jo?or?u direttament – u "o??ettivament", ji?ifieri, pjuttost b'mod indipendenti minn kuntest ikkaratterizzat mill-"asserzjoni ta' drittijiet Komunitarji minn individwi" – mill-prin?ipju ta' supremazija tad-dritt Komunitarju u d-dmir li ti?i ?gurata l-effettività s?i?a tieg?u.

41. Kif inhu mag?ruf sew, skont il-qofol ta' dawn il-prin?ipji, kull dispo?izzjoni ta' dritt nazzjonali, kemm jekk ta' natura sostantiva jew pro?edurali, g?andha, b?ala regola, tag?ti pre?edenza lid-dispo?izzjonijiet tad-dritt Komunitarju li tkun f'konflitt mag?hom (17).

42. Il-Qorti tal-?ustizzja spe?ifikat, fir-rigward tal-obbligi li jirri?ultaw mill-prin?ipju ta' supremazija tad-dritt Komunitarju, li huma kemm il-korpi amministrattivi nazzjonali u l-qrati li g?andhom jassiguraw l-osservanza tar-regoli tad-dritt Komunitarju fl-isferi ta' kompetenza rispettivi tag?hom u, jekk me?tie?, li jirrifjutaw minn jeddhom li japplikaw kwalunkwe regola li hija ta' ostaklu g?all-effettività s?i?a tad-dritt Komunitarju (18).

43. Huwa dan l-obbligu, li jaqa' fuq il-qrati nazzjonali, sabiex jiggarantixxu s-supremazija tad-dritt Komunitarju u jassiguraw l-effettività s?i?a tieg?u – jew, b'mod iktar ?enerali, l-obbligu tag?hom li jiddefendu l-istat tad-dritt fil-Komunità - li jista' ji?i affettwat b'regola nazzjonali b?al dik ikkontestata hawnhekk li tfittex li tistabbilixxi l-prin?ipju ta' *res judicata,* peress illi din ir-regola tag?milha impossibbli g?all-qrati nazzjonali li japplikaw regola Komunitarja b'mod korrett. G?aldaqstant, huwa b'riferiment g?al dan l-obbligu li r-regola ta' dritt nazzjonali g?andha ti?i evalwata (19).

44. F'dan ir-rigward, g?andu ji?i nnotat, l-ewwel nett, li l-Qorti tal-?ustizzja ripetutament enfasizzat li regoli li jag?tu finalità lil de?i?jonijiet ?udizzjarji jew amministrattivi jikkontribwixxu g?a?-?ertezza legali, li huwa prin?ipju fundamentali tad-dritt Komunitarju (20).

45. Fid-dawl ta' dan il-prin?ipju, il-Qorti tal-?ustizzja – b'mod iktar spe?ifiku fis-sentenzi Eco Swiss, Köbler u Kapferer, li kienu jikkon?ernaw il-finalità ta' de?i?jonijiet ?udizzjarji – irrikonoxxiet l-importanza, kemm g?as-sistema legali Komunitarja kif ukoll g?as-sistemi legali nazzjonali, tal-prin?ipju ta' *res judicata*. Hija rrikonoxxiet li sabiex ti?i ?gurata kemm l-istabbilità tal-li?i u tar-relazzjonijiet legali kif ukoll l-amministrazzjoni tajba tal-?ustizzja, huwa importanti li d-de?i?jonijiet ?udizzjarji, li jkunu saru definittivi wara li jkunu ?ew e?awriti r-rimedji legali kollha jew wara li jkunu skadew it-termini previsti f'dan ir-rigward, ma jistg?ux ji?u kkontestati iktar (21).

46. Kif ?ie enfasizzat minn Olimpiclub u l-Gvern Slovakk, jidher b'mod partikolari mis-sentenzi Eco Swiss u Kapferer, li g?aldaqstant id-dritt Komunitarju, b?ala regola, ma jobbligax qorti nazzjonali biex ma tapplikax regoli nazzjonali ta' pro?edura li jag?tu finalità lil de?i?joni, anki jekk li kieku jsir hekk, dan jippermetti li ji?i rimedjat ksur tad-dritt Komunitarju mid-de?i?joni inkwistjoni (22).

47. Madankollu, huwa ?ar ukoll mill-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja li l-prin?ipju ta' ?ertezza legali – u l-finalità tad-de?i?jonijiet, li to?ro? minn dan il-prin?ipju – mhuwiex assolut fis-sens li dan jipprevali f'kull sitwazzjoni: pjuttost g?andu ji?i rrikon?iljat ma' valuri o?ra li ?aqqhom ji?u protetti, b?al pere?empju l-prin?ipji tal-legalità u tas-supremazija tad-dritt Komunitarju, u l-prin?ipju ta' effettività (23).

48. Konsegwentement, sa fejn regoli nazzjonali li jikkonferixxu finalità fuq de?i?jonijiet jo?olqu ostaklu g?al dawn il-prin?ipji, qrati nazzjonali – u, jekk ikun il-ka?, korpi amministrattivi – jistg?u, kif jidher mill-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja, ji?u obbligati, f'?irkustanzi spe?ifi?i, li ma japplikawx dawn ir-regoli (24).

49. G?aldaqstant, il-Qorti tal-?ustizzja fis-sentenza Kühne & Heitz idde?idiet li l-korp amministrattiv responsabbli g?all-adozzjoni ta' de?i?joni amministrattiva g?andu obbligu, konformi mal-prin?ipju ta' kooperazzjoni skont l-Artikolu 10 KE, li jist?arre? u possibbilment jikkonsidra mill-?did din id-de?i?joni, jekk ji?u sodisfatti erba' kundizzjonijiet spe?ifi?i (25).

50. Huwa evidenti mill-importanza marbuta ma?-?irkustanzi spe?ifi?i tal-kaw?a Kühne & Heitz (26), imbag?ad mill-kaw?a i-21 Germany u Arcor, li l-Qorti tal-?ustizzja ddistingwiet minn Kühne & Heitz billi g?amlet riferiment g?al dawn i?-?irkustanzi (27). li regoli ta' dritt nazzjonali li, fl-interess ta?-?ertezza legali, jikkonferixxu finalità fuq de?i?jonijiet jistg?u f'ka?ijiet e??ezzjonali biss u skont kundizzjonijiet stretti g?andhom ji?u kkontestati bis-sa??a u l-effett tad-dritt Komunitarju.

51. Imbag?ad g?andu ji?i nnotat li, fis-sentenza Kapferer, il-Qorti tal-?ustizzja la kkonfermat u lanqas eskludiet li l-prin?ipji stabbiliti fis-sentenza Kühne & Heitz – dwar l-obbligu impost fuq korp amministrattiv li jist?arre? de?i?joni finali amministrattiva li kienet tmur kontra d-dritt Komunitarju – setg?u ji?u trasposti f'kuntest, b?al dak tas-sentenza Kapferer, dwar de?i?joni ?udizzjarja: il-Qorti

tal-?ustizzja llimitat lilha nnifisha g?all-konklu?joni li, fi kwalunkwe ka?, wa?da mill-kundizzjonijiet stabbiliti fis-sentenza Kühne & Heitz ma ?ietx sodisfatta (28).

52. Fl-a??ar nett, madankollu, fis-sentenza Lucchini, il-Qorti dde?idiet, billi g?amlet riferiment g?ad-dmir tal-qrati nazzjonali li jag?tu effett s?i? lid-dispo?izzjonijiet tad-dritt Komunitarju u lis-supremazija tieg?u, li d-dritt Komunitarju jipprekludi l-applikazzjoni ta’ dispo?izzjoni ta’ dritt nazzjonali – l-istess b?al dik ikkontestata fil-kaw?a pre?enti – li tfittex li tistabbilixxi l-prin?ipju ta’ *res judicata*, sa fejn l-applikazzjoni ta’ dik id-dispo?izzjoni timpedixxi l-irkupru ta’ g?ajnuna mill-Istat mog?tija bi ksur tad-dritt Komunitarju li tkun instabet li hija inkompatibbli mas-suq komuni b’de?i?joni tal-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej li tkun saret finali (29).

53. Il-fattur li, essenzjalment, jidher li l-Qorti tal-?ustizzja kkunsidrat li kien de?i?iv f’din il-kaw?a kien li, meta ?adet id-de?i?joni kkontestata li Lucchini kien intitolat g?all-g?ajnuna mill-Istat, meta din kienet di?à ddikjarata inkompatibbli mas-suq komuni b’de?i?joni tal-Kummissjoni, il-qorti nazzjonali e??ediet il-?urisdizzjoni tag?ha kif delimitata mid-dritt Komunitarju, peress li l-valutazzjoni dwar il-kompatibbiltà tal-mi?uri ta’ g?ajnuna mill-Istat mad-dritt Komunitarju taqa’, kif enfasizzat il-Qorti tal-?ustizzja, fil-kompetenza esklussiva tal-qrati Komunitarji (30).

54. Il-po?izzjoni me?uda mill-Qorti tal-?ustizzja f’din is-serje ta’ ka?ijiet li jikkon?ernaw l-obbligu li ji?u mist?arr?a jew ikkunsidrati mill-?did de?i?jonijiet finali li jmorru kontra d-dritt Komunitarju hija ?ertament ikkaratterizzata bl-enfa?i li g?amlet fuq i?-?irkustanzi ta’ kull ka? individwali. Madankollu, fl-a??ar mill-a??ar, kull wa?da minn dawn is-sentenzi tirrifletti bilan? li kellu jin?amm, fi?--?irkustanzi fattwali u legali partikolari tal-ka? bejn i?-?ertezza legali, li l-finalità tad-de?i?jonijiet hija intenzjonata li taqdi, u r-rekwi?iti tal-legalità Komunitarja (31).

55. Konsegwentement, jien ma naqbilx mal-po?izzjoni li ?iet issu??erita mill-qorti tar-rinviju li s-serje ta’ kaw?i msemmija hawn fuq turi xi tendenza ?enerali fil-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja lejn it-tnaqqir jew it-tnaqqis tal-prin?ipju ta’ *res judicata*.

56. Sabiex ti?i evalwata, fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet hawn fuq imsemmija, id-domanda jekk id-dritt Komunitarju jobbligax il-qorti tar-rinviju sabiex ma tapplikax ir-regola ta’ *res judicata*, skont it-tifsira mog?tija minn dik il-qorti, il-kuntest li fih dik il-kwistjoni tkun tqajmet g?andu ji?i kkunsidrat f’iktar dettall.

57. F’dan ir-rigward, g?andu ji?i nnotat li l-qorti tar-rinviju apparentement g?andha dubji dwar il-korrettezza tal-konklu?joni tal-qorti inferjuri – li dwarha sar appell quddiemha fuq punt ta’ li?i – fis-sens li l-mekkani?mu kuntrattwali mag??ul minn Olimpico, ji?ifieri l-kuntratt ta’ kommodat tas-27 ta’ Di?embru 1985, ma kienx abbu?iv u g?alhekk ma kienx jikkostitwixxi tran?azzjoni ille?ita g?all-iskopijiet tal-impo?izzjoni tal-VAT.

58. G?alkemm, kif osservat il-Kummissjoni, il-qorti tar-rinviju ma identifikatx fid-dettall l-elementi li fuqhom kienu bba?ati d-dubji dwar il-korrettezza ta’ din l-evalwazzjoni, madankollu mid-digriet tar-rinviju jirri?ulta illi l-qorti tar-rinviju tissuspetta li din l-evalwazzjoni mhijiex konformi mal-kun?ett tal-abbu? ta’ dritt fil-qasam tal-VAT, kif stabbilit fil-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja. F’dan ir-rigward, il-qorti tar-rinviju g?amlet riferiment g?as-sentenza Halifax (32), kif ukoll g?as-sentenza Part Service (33), li kienet g?adha pendenti quddiem il-Qorti tal-?ustizzja meta sar ir-rinviju pre?enti. F’dawn is-sentenzi, il-Qorti tal-?ustizzja stabbiliet il-prin?ipju ta’ projbizzjoni tal-abbu? ta’ dritt skont is-Sitt Direttiva (34) u tat gwida dwar il-kundizzjonijiet li abba?i tag?hom tran?azzjonijiet jistg?u jinstabu li jikkostitwixxu prattika abbu?iva g?all-iskopijiet tal-applikazzjoni tal-VAT.

59. G?aldaqstant il-qorti tar-rinviju trid ti?gura, fil-kaw?a prin?ipali, l-applikazzjoni korretta tar-regola Komunitarja li tipprojbixxi prattiki abbu?ivi fil-qasam tal-VAT, imma qed tara lilha nnifisha pprojbita milli tag?mel dan min?abba l-prin?ipju ta’ *res judicata* skont il-li?i Taljana. Min?abba dan

il-prin?ipju, il-qorti tar-rinviju hija obbligata li ta??etta l-konklu?joni, stabbilita f'sentenzi finali mog?tija minn qorti o?ra u rigward perijodi ta' tassazzjoni o?rajn, li t-tran?azzjoni inkwistjoni quddiemha ma tikkostitwixxix prattika abbu?iva – minkejja l-fatt li, fil-fehma tal-qorti tar-rinviju, din il-konklu?joni hija ?baljata.

60. Fil-fatt, kif ?ie enfasizzat mill-partijiet fil-kaw?a pre?enti, i?-?irkustanzi tal-kaw?a pre?enti g?andhom ftit li xejn xebh ma' dawk inerenti fis-sentenza Lucchini (35). Fil-kuntest pre?enti, il-qorti tar-rinviju ?ibdet l-attenzjoni partikolarment g?all-fatt li l-kaw?a hija fil-qasam tal-VAT, ji?ifieri, qasam li huwa amministrat mill-awtoritajiet fiskali u mill-qrati nazzjonali u ma jinvolvix l-e?er?izzju ta' kompetenza Komunitarja esklussiva.

61. Madankollu, fil-fehma tieg?i, is-sentenza Lucchini mhijiex ikkaratterizzata mis-"singularità", fis-sens li d-dritt Komunitarju jista' jipprekludi l-applikazzjoni ta' kun?etti nazzjonali tal-prin?ipju ta' *res judicatabiss* f'ka?ijiet fejn tkun involuta l-kompetenza esklussiva tal-Kummissjoni, b?al fil-ka? ta' g?ajnuna mill-Istat.

62. F'dan ir-rigward jistg?u jsiru ?ew? osservazzjonijiet. L-ewwel, g?andu jitfakkar li r-rekwi?iti tas-supremazija u l-effettività japplikaw b'mod ?enerali g?ad-dispo?izzjonijiet kollha tad-dritt Komunitarju, inklu?i dawk tas-Sitt Direttiva, u li huwa immaterjali f'dan ir-rigward jekk id-dispo?izzjonijiet jirri?ultawx jew le mill-e?er?izzju tal-kompetenza esklussiva tal-Kummissjoni, b?al ma kien il-ka? fis-sentenza Lucchini (36) li ddikjarat g?ajnuna mill-Istat inkompatibbli mas-suq komuni.

63. It-tieni, huwa dibattibbli li kull fejn tkun involuta kompetenza esklussiva tal-Kummissjoni, il-ksur ta' regola tad-dritt Komunitarju, jew l-applikazzjoni ?baljata tieg?u, tkun konnessa mill-vi?in ma' nuqqas li ti?i rrispettata d-distribuzzjoni tal-kompetenzi bejn l-Istati Membri u l-Komunità. Fi kliem ie?or, jekk pere?empju, qorti nazzjonali tie?u de?i?joni li tmur kontra regolament jew direttiva tal-Komunità, din fil-fatt qed tissostitwixxi, sa ?ertu punt, id-de?i?joni tag?ha stess b'dik li tkun di?à ittie?det mill-istituzzjonijiet Komunitarji kompetenti u li hija riflessa fid-dispo?izzjonijiet Komunitarji hekk miksura. G?aldaqstant, f'?ertu sens, meta l-applikazzjoni ta' dispo?izzjoni tad-dritt Komunitarju ti?i skartata fi Stat Membru, wa?da mill-kwistjonijiet li tkun dejjem involuta – anki jekk mar?inalment – hija dik tad-demarkazzjoni tas-sistema legali Komunitarja mis-sistema legali nazzjonali, u l-?urisdizzjoni tal-qrati nazzjonali fir-rigward ta' dawn is-sistemi.

64. Mill-banda l-o?ra, jibqa' l-fatt, li kull fejn, b?al fis-sentenza Lucchini, id-de?i?joni tal-qorti nazzjonali tid?ol f'qasam li jaqa' kompletament fil-kompetenza esklussiva tal-Kummissjoni u fejn, g?alhekk, din il-qorti evidentement ma g?andha ebda ?urisdizzjoni, se jqumu kwistjonijiet dwar it-tqassim tal-poteri bejn il-Komunità u l-Istati Membri u l-ksur tad-dritt Komunitarju bis-sentenza kkon?ernata jkun partikolarment flagranti. Konsegwentement, fid-dawl, essenzjalment, tal-ksur flagranti tad-dritt Komunitarju li fuqu kienet ibba?ata s-sentenza kkontestata fil-kaw?a Lucchini, l-awtorità tag?ha b?ala *res judicata* kellha tbaxxi rasha g?all-obbligi li jikkon?ernaw is-supremazija u l-effettività tad-dritt Komunitarju.

65. G?all-kuntrarju, f'kaw?i li jikkon?ernaw oqsma b?al dak tas-sistema Komunitarja tal-VAT, li hija biss parzjalment armonizzata (37), id-distinzjoni bejn il-qasam tad-dritt Komunitarju u dak tad-dritt nazzjonali – u g?alhekk id-delimitazzjoni tal-?urisdizzjoni tal-qorti nazzjonali – tista' tkun iktar sottili.

66. G?aldaqstant, mhux kull ?ball li jsir minn qorti nazzjonali fid-determinazzjoni tal-e?istenza ta' prattika abbu?iva g?all-iskopijiet tat-taxxa tal-VAT huwa ta' rilevanza g?ad-dritt Komunitarju: pere?empju, jekk din id-determinazzjoni tkun ivvizzjata b'evalwazzjoni ?baljata tal-provi, pjuttost milli b'nuqqas li ji?i applikat il-kun?ett korrett ta' prattiki abbu?ivi kif iddefinit mill-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja.

67. F'dan il-kuntest, il-perspettiva li minnha l-kaw?a pre?enti g?andha ti?i avvi?inata hija g?al darb'o?ra differenti. Il-fattur kru?jali – li, fil-fehma tieg?i, jimmilita favur risposta fl-affermattiv g?ad-domanda rrinvjata – g?andu jinstab fl-iskop spe?ifiku, u fil-fehma tieg?i pjuttost mhux ortodoss, tal-prin?ipju ta' *res judicata* kif applikabbli fil-kaw?a prin?ipali u kif g?andu ji?i evalwat hawnhekk.

68. Kif mifhum ?eneralment, l-awtorità ta' *res judicata* relatata ma' sentenza tipprojbixxi li l-istess materja jew kaw?a – kif iddefiniti b'riferiment g?as-su??ett, il-ba?i legali u l-partijiet fil-kaw?a – ti?i kkontestata mill-?did f'kaw?i sussegwenti. Meta ji?u istitwiti kaw?i identi?i b?al dawn normalment jitwaqqfu min?abba inammissibbiltà.

69. Madankollu, fis-sitwazzjoni inkwistjoni fil-kaw?a pre?enti, is-sentenzi li kisbu il-forza ta' *res judicata* ?ew mog?tija f'kaw?i separati dwar l-impo?izzjoni tal-VAT, l-avvi?i ta' a??ustament relatati n?ar?u fis-snin ta' tassazzjoni 1987 u 1992, filwaqt li s-snin ta' tassazzjoni inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali huma s-snin mill-1988 sal-1991. Bl-istess mod, filwaqt li hemm de?i?jonijiet finali fir-rigward tal-impo?izzjoni tal-VAT fl-1987 u 1992, il-kaw?i tat-taxxa inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali g?adhom pendenti sa issa.

70. G?aldaqstant, g?alkemm il-kaw?a quddiem il-qorti tar-rinviju g?andha elementi komuni f'diversi aspetti mal-kaw?i tat-taxxa li ?ew konklu?i fi?-?ew? sentenzi finali hawn fuq imsemmija, g?andha g?aldaqstant titqies, sa fejn tikkon?erna perijodi ta' tassazzjoni differenti, li hija essenzjalment differenti fir-rigward tas-su??ett tag?ha.

71. G?alhekk, kif jidher mid-digriet tar-rinviju, il-qorti tar-rinviju mhijiex qed tippjana li ti??ad il-kaw?a fit-totalità tag?ha b?ala inammissibbli. Madankollu, bl-applikazzjoni tal-prin?ipju ta' *res judicata* (kif applikabbli fil-kaw?a prin?ipali), hija tikkunsidra lilha nnifisha marbuta fir-rigward ta' ?erti aspetti tas-sentenzi finali inkwistjoni, ji?ifieri fir-rigward tal-evalwazzjoni tal-kuntratt tas-27 ta' Di?embru 1985, bir-ri?ultat li hija pprojbita, fil-kaw?a quddiemha, milli tiddetermina jekk dak il-kuntratt jikkostitwix prattika abbu?iva kif iddefinita skont id-dritt Komunitarju.

72. F'dak il-kuntest, g?andu ji?i nnotat, l-ewwel, li kunsiderazzjonijiet ta' ?ertezza legali jqumu f'dawk i?-?irkustanzi fir-rigward biss ta' ?erta parti mill-konklu?jonijiet li jinsabu fis-sentenzi li kisbu l-awtorità ta' *res judicata*, u mhux fir-rigward ta' dawk is-sentenzi fit-totalità tag?hom.

73. It-tieni, i?-?irkustanzi tal-kaw?a quddiem il-qorti tar-rinviju huma differenti minn dawk li taw lok g?all-kaw?a Eco Swiss (38) jew il-kaw?a Kapferer (39) – invokati minn Olimpiclub – fejn il-Qorti tal-?ustizzja kellha tidde?iedi jekk sentenza li tkun akkwistat l-awtorità ta' *res judicata* g?andhiex ti?i mwarrba jew riveduta jekk tkun tmur kontra d-dritt Komunitarju. G?all-kuntrarju, fil-kaw?a pre?enti, is-sentenzi finali kkon?ernati, li ?ew mog?tija fir-rigward ta' snin o?ra ta' tassazzjoni, *b?ala tali* mhux se ji?u kkontestati fis-sentenza li se ting?ata mill-qorti tar-rinviju fil-kaw?a li g?andha quddiema dwar il-?las tal-VAT fis-snin tat-tassazzjoni inkwistjoni.

74. Meta ti?i kkunsidrata f'dan il-kuntest, is-sitwazzjoni pre?enti la hija komparabbli ma' dik fil-kaw?a Köbler, fejn il-Qorti tal-?ustizzja ?a?det l-argument, ibba?at fuq *res judicata*, kontra r-rikonoxximent tal-prin?ipju ta' responsabbiltà tal-Istat ta' de?i?joni ta' qorti mog?tija fl-a??ar istanza, abba?i li dan ir-rikonoxximent *fih innifsuma g?*andux l-effett ta' kontestazzjoni ta' dik is-sentenza b?ala *res judicata* (40).

75. G?aldaqstant, fi?-?irkustanzi tal-kaw?a pre?enti, fil-fehma tieg?i ma hemm ebda interessi sostanzjali fir-rigward ta?-?ertezza legali li jistg?u ji?bilan?jaw l-obbligu li g?andha fuqha l-qorti tar-rinviju li tapplika u li tag?ti effettività kompleta lid-dritt Komunitarju, f'dan il-ka? il-projbizzjoni tal-prattiki abbu?ivi fil-qasam tal-VAT. G?alhekk g?andu ji?i konklu? li d-dritt Komunitarju jipprekludi l-applikazzjoni ta' dispo?izzjoni li tistabbilixxi l-prin?ipju ta' *res judicata* bl-iskop u l-effetti kkontestati fil-kaw?a pre?enti.

76. Fid-dawl ta' dak kollu li ssemma' hawn fuq, id-domanda rrinvjata g?andha ti?i mwie?ba fis-sens li d-dritt Komunitarju jipprekludi l-applikazzjoni ta' dispo?izzjoni ta' dritt nazzjonali, b?all-Artikolu 2909 tal-Kodi?i ?ivili Taljan, li jfittex li jistabbilixxi il-prin?ipju ta' *res judicata,* inkwantu l-applikazzjoni ta' dik id-dispo?izzjoni, kif interpretata mill-qrati nazzjonali, timpedixxi qorti nazzjonali, f'kwistjoni b?al dik quddiem il-qorti tar-rinviju dwar il-?las ta' VAT, milli tiddetermina, b'mod korrett u konformi mad-dritt Komunitarju, l-e?istenza ta' prattiki abbu?ivi, meta de?i?joni dwar dik il-kwistjoni tkun di?à inklu?a f'sentenza finali mog?tija minn qorti o?ra fir-rigward ta' perijodu ta' tassazzjoni differenti.

V – **Konklu?joni**

77. G?aldaqstant jien nipproponi li l-Qorti tal-?ustizzja g?andha twie?eb id-domanda rrinvjata kif ?ej:

– id-dritt Komunitarju jipprekludi l-applikazzjoni ta' dispo?izzjoni ta' dritt nazzjonali, b?all-Artikolu 2902 tal-Codice Civile (il-Kodi?i ?ivili Taljan), li jfittex li jistabbilixxi l-prin?ipju ta' *res judicata,* inkwantu l-applikazzjoni ta' dik id-dispo?izzjoni, kif interpretata mill-qrati nazzjonali, timpedixxi qorti nazzjonali, f'kwistjoni b?al dik li tinsab quddiem il-qorti tar-rinviju dwar il-?las ta' VAT, milli tiddetermina b'mod korrett u konformi mad-dritt Komunitarju l-e?istenza ta' prattiki abbu?ivi, meta de?i?joni dwar din il-kwistjoni tkun di?à inklu?a f'sentenza finali mog?tija minn qorti o?ra fir-rigward ta' perijodu ta' tassazzjoni differenti.

1 – Lingwa ori?inali: l-Ingli?.

2 – C?119/05 (?abra 2007, p. I?6199).

3 – Il-Corte suprema di cassazione tirreferi g?as-sentenzi 13919/06, 16258/07 u 25681/06.

4 – Il-Qorti tirreferi, f'dan ir-rigward, b'mod partikolari, g?as-sentenza Halifax (C?255/02, ?abra 2006, p. I?1609) u s-sentenza Part Service (C?425/06, ?abra 2008, p. I?897).

5 – F'dan ir-rigward hija tirreferi b'mod partikolari, g?all-Kaw?a C?312/93, Peterbroeck, (?abra 1995 p. I?4599) g?all-Kaw?i Maqg?uda C?430/93 u C?431/93, Van Schijndel, (?abra 1995, p. I?4705) u g?all-Kaw?a C?327/00, Santex (?abra 2003, p. I?1877).

6 – I??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 2.

7 – Il-qorti tirreferi, f'dan ir-rigward, b’mod partikolari, g?as-sentenzi C?126/97, Eco Swiss (?abra 1999, p. I?3055), C?118/00, Larsy (?abra 2001, p. I?5063), C?201/02, Wells (?abra 2004, p. I?723), u C?453/00, Kühne & Heitz (?abra 2004, p. I?837).

8 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 2.

9 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7.

10 – C?234/04 (?abra 2006, p. I?2585).

11 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7.

12 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7.

13 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 2.

14 – Ara f’dan is-sens, pere?empju, il-Kaw?a C?476/93 P, Nutral vs Il-Kummissjoni*,* (?abra 1995, p. I?4125, punt 14).

15 – Ara f’dan is-sens, b’mod partikolari, is-sentenzi Deutsche Milchkontor *et* (205/82 sa 215/82, ?abra 1983, p. 2633, punt 17), 33/76, Rewe-Zentralfinanz u Rewe-Zentral (?abra 1976, p. 1989, punt 5); u Peterbroeck, i??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 5, punt 12.

16 – F’dan is-sens, ara s-sentenzi Kapferer, i??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 10, punt 22, Wells, i??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7, punt 67, u Preston *et* (C?78/98, ?abra 2000, p. I?3201, punt 31).

17 – Ara di?à s-sentenza Costa vs ENEL (6/64, ?abra 1964, p. 585). G?andu ji?i nnotat li r-ri?oluzzjoni ta’ konflitti bejn normi abba?i ta’ dan il-prin?ipju b’mod ?enerali tista’ tirri?ulta li hi inqas sempli?i f’ka?ijiet fejn l-applikazzjoni tad-dritt Komunitarju ti?i ostakolata indirettament permezz ta’ ramifikazzjonijiet pro?edurali u istituzzjonali fuq livell nazzjonali milli f’ka?ijiet fejn, pere?empju, id-dritt Komunitarju jmur kontra direttament ma’ regola sostantiva tad-dritt nazzjonali. Biex ner?a’ nu?a metafora li u?ajt aktar qabel, l-evalwazzjoni tal-kwistjoni jekk il-“kanali” pro?edurali u istituzzjonali nazzjonali li permezz tag?hom id-dritt Komunitarju jrid jopera huma “wisg?in bi??ejjed” – fis-sens li r-regola Komunitarja inkwistjoni tista’ ti?i effettivament applikata – hija ta’ natura gradatorja u te?tie? fil-fatt li jintla?aq bilan? bejn, min-na?a wa?da, l-interess li tin?amm l-integrità tar-regoli nazzjonali inkwistjoni u, min-na?a l-o?ra, ir-rekwi?iti Komunitarji fir-rigward tas-supremazija u l-effettività s?i?a tad-dritt Komunitarju.

18 – Ara, f’dan is-sens, b’mod partikolari, is-sentenzi 106/77, Simmenthal (?abra 1978, p. 629, punti 21 sa 24), Factortame *et*, (C?213/89, ?abra p. I?2433, punti 19 sa 21) kif ukoll Larsy, i??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7, punti 51 sa 52. Kühne & Heitz, i??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7, punt 20; u Lucchini, i??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 2, punt 61.

19 – G?al appro?? simili, ara l-konklu?jonijiet tal-Avukat ?enerali Léger fil-kaw?a Kühne & Heitz, i??itata fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7, b’mod partikolari l-punti 45, 58 u 75, u tal-Avukat ?enerali Ruiz-Jarabo Colomer fil-Kaw?i Mag?quda C?392/04 u C?422/04, i-21 Germany u Arcor (?abra 2006, I?8559, punt 69).

20 – Ara, f’dan is-sens, b’mod partikolari, is-sentenzi Kühne & Heitz, i??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7, punt 24, Eco Swiss, i??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7, punt 46, u Willy Kempter (C?2/06, ?abra 2008, p. I?411, punt 37).

21 – Ara, f'dan is-sens, is-sentenza Eco Swiss, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 7, punti 46 u 47; is-sentenza tat-30 ta' Settembru 2003, [Köbler], Kaw?a C?224/01, ?abra I?10239, punt 38; u s-sentenza Kapferer, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 10, punt 20; ara wkoll, fir-rigward ta' de?i?jonijiet amministrattivi, i-21 Germany u Arcor, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 19, punt 51, u s-sentenza Kühne & Heitz, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 7, punt 24.

22 – Ara, f'dan is-sens, is-sentenza Kapferer, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 10, punt 21, u s-sentenza Eco Swiss, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 7, punti 46 u 47.

23 – Ara, f'dan is-sens, is-sentenzi SNUPAT vs L-Awtorità G?olja, 42/59 u 49/59, (?abra 1961, p. 103), i-21 Germany u Arcor, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 19, punt 52, u l-Konklu?jonijiet tal-Avukat ?enerali Ruiz-Jarabo Colomer fl-istess kaw?a, punt 76.

24 – Ara, f'dan ir-rigward, is-sentenzi Kühne & Heitz, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 7, punt 27; i-21 Germany u Arcor, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 19, punt 52; u Willy Kempter, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 20, punt 38, u Lucchini, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 2, punt 63.

25 – Ara l-punti 26 u 27 tas-sentenza Kühne & Heitz: l-ewwel, il-korp amministrattiv g?andu jkollu, skont id-dritt nazzjonali, il-poter li jirrikunsidra de?i?joni mill-?did; it-tieni, id-de?i?joni amministrattiva inkwistjoni trid tkun saret finali b'ri?ultat ta' sentenza ta' qorti nazzjonali li tidde?iedi fil-prim'istanza; it-tielet, dik is-sentenza g?andha, fid-dawl ta' de?i?joni mog?tija mill-Qorti tal-?ustizzja sussegwenti g?aliha, tkun ibba?ata fuq interpretazzjoni ?baljata tad-dritt Komunitarju li ?iet adottata ming?ajr ma tkun saret talba g?al de?i?joni preliminari lill-Qorti tal-?ustizzja fi?-?irkustanzi stabbiliti fit-tielet paragrafu tal-Artikolu 234 KE KE; ir-raba', il-persuna kkon?ernata trid tkun g?amlet ilment lill-korp amministrattiv immedjatament wara li tkun saret taf bid-de?i?joni tal-Qorti tal-?ustizzja.

26 – Ara l-punti 26 u 28 tas-sentenza.

27 – Ara l-punti 52 sa 54 ta' din is-sentenza.

28 – Ji?ifieri, il-kundizzjoni li l-korp ikkon?ernat ikollu l-poter, skont id-dritt nazzjonali, li jikkunsidra mill-?did id-de?i?joni; ara s-sentenza Kapferer, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 23.

29 – Ara s-sentenza Lucchini, i??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 2, punti 60 sa 63.

30 – Ara, f'dan is-sens, b'mod partikolari, punti 52, 59 u 62 tas-sentenza.

31 – Meta ji?u kkunsidrati fatturi b?all-kuntest pro?edurali spe?ifiku li fih il-qorti jew il-korp amministrattiv jopera, kemm u sa fejn il-qrati jew l-amministrazzjonijiet qdewx id-dmirijiet tag?hom fir-rigward tal-applikazzjoni jew l-implementazzjoni tad-dritt Komunitarju u jekk il-partijiet u?awx il-mezzi disponibbli g?alihom biex jasserixxu d-drittijiet tag?hom.

32 – I??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 4.

33 – I??itata iktar 'il fuq fin-nota ta' qieg? il-pa?na 4.

34 – Is-Sitt Direttiva tal-Kunsill 77/388/KEE, tas-17 ta' Mejju 1977, fuq l-armonizzazzjoni tal-li?ijiet tal-Istati Membri dwar taxxi fuq id-d?ul mill-bejg?: Sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur mi?jud: ba?i uniformi ta' stima (?U Edizzjoni Spe?jali bil-Malti, Kapitolu 9, Vol. 1, p. 23), kif emendata bid-Direttiva tal-Kunsill 95/7/KE tal-10 ta' April 1995 (?U Edizzjoni Spe?jali bil-Malti, Kapitolu 9, Vol. 1,

p. 274) (iktar ’il quddiem is-“Sitt Direttiva”).

35 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 2.

36 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 2.

37 – Ara s-sentenza Il-Kummissjoni vs Il-Portugall, (C?462/05, ?abra p. I?4183, punt 51).

38 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 7.

39 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 10.

40 – I??itata iktar ’il fuq fin-nota ta’ qieg? il-pa?na 21, punt 39. Il-Qorti tal-?ustizzja nnotat f’dan il-kuntest li kaw?a inti?a sabiex ti?i ddikjarata r-responsabbiltà ta’ Stat ma g?andhiex l-istess g?an u ma tinvolvix ne?essarjament l-istess partijiet b?al kaw?a li tirri?ulta fid-de?i?joni li saret *res judicata* .